

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

6 Vtrùm Cambium Francofuertense & similia, in quibus pretium variatur pro maiore vel minore temporis intercapedine, sint licita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

nus Germanicus Francofurti in solutione cambiorum valet 65. critteros; ad rationem monetæ Belgicæ panè grossos 80. Antuerpiâ Hamburgum agit grossis & daleris. Londinum scellings & libris Anglicanis. Coloniam libris Flandricis. dantur enim Antuerpiæ 100. libræ vt Coloniam recipiantur 102. libræ monetæ ibidem vsitata; idque intra duos, 3, 4, 6, 8, 10, vel 20. dies post litteras exhibitas, prout conuentum fuerit.

52
Pretium
cambiorum.

Quod ad tertium attinet, Quandocumque mercatores cambia sua dirigunt secundum nundinas, tunc quò longius absunt nundinæ, eò maius faciunt pretium cambij; ac proinde eò minus dant pro pecunia, quàm alibi sunt accepturi: quò verò propius absunt, eò minus est pretium; ac proinde eò plus dant pro pecunia, quàm alibi sunt accepturi; ita vt sæpè non lucentur, si nundinæ sint valde vicinæ: quod an iustè fieri possit, dicemus dubit. seq. Hæc de praxi.

DUBITATIO VI.

Vtrum cambium Francofurtense & similia, in quibus pretium variatur pro maiore vel minore temporis intercapedine, sint licita.

53
Nundinæ
Francofurtenses.

Notandum est, Francofurti binas quotannis agi nundinas, alteras circa Pascha, alteras in Septembri: in quibus fiunt solutiones cambiorum: reguntur autem hæc cambia florenis Germanicis & grossis Flandricis, vt dictum est. Nam qui dant Antuerpiæ ad cambium, vt recipiant Francofurti, certo numero grossorum emunt florenum Germanicum, & contra qui Francofurti dant, vt Antuerpiæ recipiant, floreno Germanico emunt certum numerum grossorum. In pretio autem ferè seruatur hæc ratio: Si Antuerpiæ campfor quinto mense ante nundinas pecuniam numerat, solum dat, v. g. 73. grossos pro floreno Germanico. si quarto mense numerat, solum dat 74. si tertio 75. si secundo 76. si vno dumtaxat ante nundinas 77. vel circiter. In nundinis autem recipiunt florenum Germanicum, æstimatum ibidem 79. vel 80. grossis; vel Antuerpiæ suas obligationes seu litteras cambij aliis vendunt; ita vt 4. vel 6. grossos in singulos florenos Germanicos lucentur. Similis ferè ratio seruatur, quotiescumque datur cambium ad loca, vbi celebrantur nundinæ; quò enim longius absunt nundinæ, eò campfores minus dant, & plus recipiunt: & contra quò sunt propinquiores, eò plus dant & minus lucentur.

54
Ratione
temporis.

Respondeo & Dico Primò, Pretium cambij non posse variari ratione solius temporis longioris vel breuioris. Ratio est, quia in cambio non requiritur temporis interuallum, nisi quatenus id necessarium ad translationem litterarum, & ad præparationem solutionis, vt ea commodè in loco distanti fieri possit: ergo si plus temporis concedatur ad solutionem, id non fiet ex vi contractus cambij, sed taciti cuiusdam mutui: atqui in mutuo aliquid exigere ratione temporis longioris, est vsura. ergo.

55
Alia causa
probabilis.

Dico Secundo, Possè hoc pretium ob alias causas iustè variari, quas cum valde probabile sit in casu proposito iubesse, probabile etiam est hanc

variationem pretij iustè à mercatoribus constitui; ac proinde tale cambium licitum esse. Prior pars patet ex dictis dubit. 3. & 4. Altera verò, quòd hæc causæ reperiantur in hoc cambio, Probatum Primò, Quia ordinariè campfores pluris æstimant carere pecunia sua quinque mensibus, quàm quatuor, & carere quatuor, quàm tribus; idque partim quia interim carent facultate lucrandi illà pecuniâ, partim quia diutius versatur fors in periculo. vnde hæc æstimatio non est irrationalis; nititur enim iusta ratione, idque ex communi mercatorum & campforum iudicio. Secundo, Quia quò plures sunt menses ante nundinas, eò plures petunt pecuniam à campforibus, vt diu pretio frui possint: atqui quò plures sunt petentes, eò magis crescunt pretia cambiorum. Hæc causa quibusdam videtur sufficiens ad inducendam tantam pretij variationem. Tertio, Si non concederetur plus temporis, quàm natura vnus cambij postulet; qui pluribus mensibus egent pecuniâ, deberent sapius ad cambium petere, cum magno suo damno & incommodo, quòd considerantes campfores concedunt longum tempus, vt in vno cambio, virtute comprehendant plura cambia, quæ ipsi interim facerent cum iisdem campfariis, si solum tempus præcisè necessarium ad translationem concederetur: & hoc cedit in commodum campfariorum, qui longè minus soluunt, quàm si tot cambia coggerentur facere. causa igitur, cur quò tempus longius est, eò maius pretium statuatur, est, quia eò plura cambia virtute censentur fecisse. Hæc ratione vir quidam doctissimus illam pretij variationem excusabat; mihi quæ probatur: præsertim accedente etiam prima & secunda causa.

Confirmatur, Quia iustum pretium censetur in quoque foro, quòd periti illius negotiationis bona fide, consideratis omnibus circumstantiis, imponunt, & quo inter se contrahendo vtuntur, nemine contradicente vel conquirente. atqui periti campfores & mercatores, omnibus consideratis, sic pretia variant, & sic inter se contrahunt, nemine conquirente; ergo hæc variatio non est censenda iniusta.

Ex his patet, talia cambia non esse damnanda; præsertim cum omnes passim illis vtantur: inter quos multi viri probi & conscientiæ religiosi; qui si iuberentur abstinere, soli laxiores religiois, quo fieret vt pretia cambiorum istorum cum magno Reipublicæ incommodo valde incenderentur. neque enim vnquam obtineri poterit, vt mercatores non pluris æstimant concessionem longi temporis, quàm breuis.

Ex hoc & supradictis dubiis facillè intelligi potest, quid dicendum sit de cambio, quando et impletur alia species contractus, & nominatim de quodam contractu, quem mercatores Antuerpienses sæpè cum Rege inierunt. de quo ab hinc 18. annis ab eis consultus fui. Dabant Regi Antuerpiæ ad bellicos, vsus centum millia aureorum, octoginta duo millia in pecunia, & 18. millia in pannis, dimidio tamen supra iustum æstimatis. Nam quòd valebat duobus, æstimabant tribus. vnde cum pannus totus valeret solum 12000. aureorum, æstimabant 18000. Porro ipsi in Hispania intra duos menses accepturi erant 100000. aureorum in pecunia.

Respond. Primò, Hunc contractum videri sic conceptum, vt fraus fieret militibus: ideo enim totum

56

57
Iustum pte.
tium.

58
Si alij contractus mi-
secantur.

Contractus
mercatorum
cum Rege.

totum onus cambij videri reuolui in pretium panni, vt in solutione stipendiiorum, militi p annis æstimetur quasi tenera tanti valeret. Verum quia solutio ista non fit à mercatoribus, sed ab officialibus regis, non est hæc iniuria mercatoribus imputanda, si huius consilij causa non sint. Si tamen possent eam absque suo incommodo impedire, incundo aliam speciem contractus, tenerentur ex charitate.

Secundo, Hunc contractum non videri illicitum, nisi forte sit excessus in lucro. continet enim tres contractus; per quos si seorsim ad tantum lucrum perueniri potest, potest etiam per eosdem vitios, dantur enim 82000. ad cambium, & venditur pannus valens 12000. & hoc pretium implicitè datur ad cambium in locum distitum, nam pretium panni soluendum est in Hispania post bimestre. Itaque si cambio 82000. Antuerpiã in Hispaniam, & venditio illius panni, & cambio pretij illius, tantum à Rege lucrari potuissent, contractus est iustus. (quæ enim seorsim iusta sunt, etiam iunctim.) Nec obstat, quod videantur pannum vendere supra iustum pretium; quia in eo pretio comprehendunt pretium cambij expressi 82000. & taciti 12000. Neque propriè est venditio; sed contractus innominatus, do vt des, comprehendens virtute plures contractus nominatos. Si verò non potuissent tantum exigere seorsim, contractus est iniquus, & tenentur ad restitutionem excessus. Et sanè lucrum videri possit excessiuum: nam in effectu non dant nisi 94000. aureorum, & recipiunt 100000. vnde intra bimestre lucrantur sex in 100. & consequenter, dum illum contractum quoque bimestri repetunt, lucrantur 36. in centum intra vnum annum. Accedit, quod hac ratione vendant magnam vim mercium, quod commodum etiam est pretio æstimabile. Ad hæc respondent ipsi, se tantam vim pecuniæ sine magnis sumptibus, laboribus & periculis non posse conquirere, cum eam vel ab aliis cum graui interesse debeant accipere, vel etiam ex Italia & Hispania per mulos cum magno periculo curare deferri. Deinde in contractibus cum Regibus magna esse pericula; soluere enim illos quando volunt, & facile antiquos contractus, si per eos læsi videantur, reuocare. Quod ad pannum attinet, ideò se hunc inferere summæ, quod id fiat sine vlllo Regis incommodo: & quod ipsi tantam vim numeratæ pecuniæ non possint assidue habere paratam. Quod autem lucrum videatur magnum, id fieri ob crebram eiusdem contractus repetitionem. Verum vtrum lucrum sit moderatum, an modum excedens; non est Doctorum determinare, sed proborum virorum in arte illa peritorum. Hoc tantum affirmo, hunc contractum ex forma sua iniquum non esse.

DUBITATIO VII.

Vtrum cambium Besuntinum sit licitum.

59 **N**otandum, nomine cambij *Besuntini* intelligi propriè quod ad urbem Besançon traicitur, vbi non est frequentia mercatorum aut mercium. quidam nunc vocant *Placentinum*, quod ad eam quoque urbem frequens datur. Generatim tamen intelligi potest omne cambium, quod dirigitur ad locum, vbi camparius nec vllam pec-

uniam, nec vllum respondentem, nec fidem habet; sed rogat campforem, & ipse nomine eius aliquem, qui respondeat, procuret, vel ipse per suum factorem respondeat; qui postea eandem pecuniam per recambium remittit, vt ita fiat solutio cambij & recambij, in loco, vbi fuit primò accepta. tale est cambium, quod maximè in illas vrbes à Genuensibus & aliis dicitur celebrari.

Quidam Doctores sentiunt, tale cambium non esse contra iustitiam, si bona fide iustum pretium, quantum fieri potest, constituitur. Ita responderunt in quadam consultatione sex viri doctissimi in Lusitania. & tenet Siluester v. Vrsura 4. qu. 9. dicto 6. & Nauarr. l. 5. consilio 1. titulo de vsuris. & in Enchirid. cap. 17. n. 289. & 301. & Thomas Boninfignius cap. 7. de cambiis num. 7. 8. 9. Quæ sententia probari potest Primò, Quia si hoc cambium esset iniustum, id ideò esset, quod camparius non habeat pecuniam eo loco, vbi soluendum est: atqui hoc non obstat, quia non requiritur vt actu ibi habeat, sed sufficit vt habeat in credito apud amicum, vel vt facile possit habere correspondentem, qui eas ibi det mutuo, vel ad cambium; vt rectè docet Nauarr. in Enchirid. cap. 17. num. 289 & 301. & in Consilijs, loco citato: hoc enim sufficit vt fiat cambium verum & reale, non fictum: atqui iste hoc pacto facile potest sibi habere pecuniam & respondentem: ergo ex hac parte non est iniustum; nec enim tunc vera emptio vel permutatio pecuniæ, quam camparius ibi habet, vel habiturus est per mutuum, vel per aliud cambium reale.

Dices Primò, Non habet ibi alium respondentem, cui debitum traiciat, præter respondentem camporis: atqui hoc perinde est ac si ipse campfor responderet: quod videtur fieri in fraudem vsurarium.

Respond. Si campfor illum cogeret vt suo respondententi traiceret debitum, id iniquum foret; (quia præter naturam contractus nemo potest obligari) sed campfor id ei relinquit liberum. quod si ipse sponte petat à campfore sibi aliquem respondentem dari, certè nulla fit ei iniuria. sicut enim quibus alijs (qui condicito tempore ibi potest soluere) potest ei respondere, debitumque acceptare; ita etiam is, quo ipse campfor vitur, ibi potest hoc munere fungi.

Dices Secundo, Saltem hoc non licebit, quando respondens camporis, cui creditum transmittitur, est famulus, vel merus executor camporis: nam tunc censetur vna persona cum campfore; ac proinde dum ipsi debitum traicitur, ipse sibi solueret; quæ solutio videtur fictitia & imaginaria.

Respond. Non esse imaginariam solutionem; potest enim vnus idemque, quatenus subit diuersas personas, seu officia, sibi ipsi soluere, sibi que esse creditor & debitor.

Vbi Aduerte, campforem hinc subire duas personas, nempe camporis, quatenus hinc dar ad cambium, & transmittit creditum ad suum respondentem: & camparij, quatenus nomine eius traicit debitum in eundem suum respondentem: hoc enim ad officium camparij pertinebat. Similiter respondens duplex officium præstat. Primò, Quo creditum acceptat, estque respondens camporis. Secundo, Quo debitum acceptat, estque respondens camparij, soluturus sibi ipsi tamquam respondententi camporis. nihil enim